

**Kujutle, et oled keskkonnaminister ja
riigis on probleemiks õhusaaste.
Asjatundjad soovitavad mitmeid lahendusi.
Milline neist oleks kõige tõhusam?**

Õhk

1.

Kaaluda elektrienergia hinna tõstmist riigis. See paneb inimesed ja ettevõtted energiat säästlikumalt tarbima, ja tänu sellele tekib vähem õhusaastet

2.

Sulgeda vanad tehased, mis tekitavad palju õhusaastet

3.

Vähendada lubatud õhusaaste piirnorme, eriti vääveldioksiidi, lämmastikoksiidide ja tolmu puhul

4.

Edendada ja soodustada uute, vähem heitmeid tekitavate tehnoloogiate kasutuselevõttu

Õhk

Kujutlege, et töötate ametikohal,
kus vastutate linna veevarustuse eest.
Teie linna puhta vee varu on väiksem kui nõudlus.
Millise võimaluse probleemi lahendamiseks välja pakute?

Vesi

1.

Toetada keskkonnahoidlike tehnoloogiate kasutuselevõttu kohalikes ettevõtetes

2.

Aidata kaasa elanikkonna poolsele vee tarbimise vähendamisele. Veearvestite paigaldamine kodudesse ja kontoritesse mõjutab inimesi vett vastutustundlikumalt kasutama

3.

Nõuda põllumajanduses kasutatavate kemikaalide (väetised, tõrjevahendid) ja sõnniku otstarbekamat kasutamist

4.

Koostada kavad veekadude vähendamiseks ja investeerida veevarustussüsteemi

Vesi

Võrreldes vee ja õhu saastega pööratakse pinnase saastumisele vähem tähelepanu. Ometi on pinnase saastumine tõsine probleem, mille lahendamine on väga tülikas.

Milliseid mulla kvaliteedi halvenemise põhjusi tõstaksid esile, et pöörata avalikkuse tähelepanu probleemi tõsidusele Eestis?

Muld/pinnas

1.
Erosioon (ehk mulla ärahtumine või puhumine)
on põhjustatud valedest põllumajanduslikest
toimimisviisidest

2.
Mulla hapestumine

3.
Raskmetallide, taimekaitsevahendite,
nitraatide ja fosfaatide reostus

4.
Ölireostus, lekked veokitelt

Muld/pinnas

Teie linna ääremail on metsatukk ja märgala, kus linnaelanikud armastavad vaba aega veeta.

Kinnisvaraarendaja on aga maatüki endale ostnud. Ta kavatses märgala kuivendada ja ehitada sinna majad. Sina otsustad esitada pöördumise, et takistada looduse hävimist. Millist põhjendust kasutaksid arendustegevuse peatamiseks?

Bioloogiline mitmekesisus

1.

Kaob piirkond, kus linnaelanikud armastavad aega veeta

2.

Märgalal elavad haruldased kahepaiksed. Elupaiga kaotamine hävitab need liigid sinu regionis

3.

Märgalad on kindlal aastaajal rändlindude pesitsuspaik. Kõikjal Euroopas pole rändlindudel sobivaid pesitsuskohti

Bioloogiline mitmekesisus

Enamik Euroopa inimesi elab linnas. Eestis on ligi kolmandik elanikkonnast koondunud pealinna, Tallinna. Mis on sinu arvates kõige olulisem linnastumise tagajärg keskkonnale, mida ühiskond peaks arvestama?

Linnastumine

1.
Stress ja linnaelu tohutu tempo

2.
Autode hulga suurenemine linnas, liiklusummikute teke

3.
Tootmistegevuse ja ressursside tarbimise koondumine
asulapiirkondadesse

4.
Jäätmete teke ja ladustamine

5.
Mürareostus

6.
Inimeste ja looduskeskkonna sideme kadumine

Linnastumine

Liiklusmüra on linnades mürasaaste peapõhjustaja.
Mida soovitaksid ette võtta müra kahjuliku toime
vähendamiseks?

Müra

1.
Toetada sõidukite tootmisel
ja teedehituses tehnoloogilist arengut

2.
Kaitsta elanikke liikluse müra kahjuliku mõju eest

3.
Kehtestada seadusi mürataseme piiramiseks

4.
Tõsta inimeste teadlikkust liigse müra põhjustest ja mõjudest

Müra

Kujutle, et oled vallavanem või linnapea. Igal aastal suureneb teie vallas või linnas jäätmete hulk. Kuidas vähendada jäätmete teket?

Jäätmed

1.

Nõuda piirkonnas tegutsevatest ettevõtetest keskkonnahoidlike, vähem tootmisjääke tekitavate tehnoloogiate kasutuselevõttu

2.

Korraldada teavitamisprogramme, mis kutsuvad inimesi üles jäätmeteket vähendama, jäätmeid sorteerima ja nõuetekohaselt ära andma

3.

Suurendada biolagunevate jäätmete kogumist ja kasutamist toormaterjalina

4.

Maksustada ülemäärast pakendamist ja ohtlike jäätmete käitlemist

5.

Rajada rohkem jäätmete (joogitaara, ohtlikud jäätmed jms) vastuvõtupunkte, teavitada inimesi nende asukohtadest ja jäätmete äraandmisvõimalustest

Jäätmed

Sul tuleb oma autol õli vahetada.
Millisel viisil seda teed?

Kemikaalid

1.

Teed seda ise. Kogud vana õli plekknõusse,
mille seejärel viskad prügikonteinerisse

2.

Teed seda ise. Kogud vana õli plekknõusse,
mille seejärel viid kogumispunkti (või nt vastavasse
konteinerisse bensiiinijaamas)

3.

Viid auto kohaliku mehaaniku juurde.
Ta vahetab õli odavalt, aga sa ei küsi, mida ta teeb vana õliga

4.

Lähed autoparandustöökotta, kus vahetatakse õli ja küsid,
kas kasutatud õli käideldakse hiljem nõuetekohaselt

Kemikaalid

Energeetika on valdkondlikult Eesti suurim keskkonnasaastaja. Kujutle end majandusministrina, kelle vastutusvaldkonda kuulub energiasektor. Sul tuleb välja töötada uus elektrimajanduse arengukava. Rahvusvahelised laenud arengukava elluviimiseks eeldavad tõhusat energiakasutust ja saaste vähendamist. Milline valik on sobivaim?

Energia

1.

Arendada põlevkivil põhinevat energaatikat, sest riigil on olemas odava põlevkivi varu. Heitgaaside puhastamine filtrite abil vähendab õhusaastet

2.

Loobuda põlevkivist ja kasutada elektrienergia tootmiseks maagaasi

3.

Arendada taastuvenergeetikat

4.

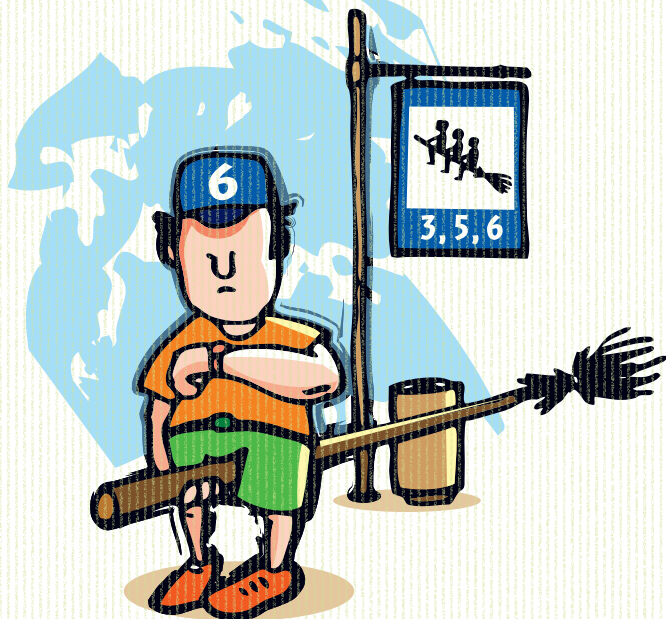
Tõsta energia tootmise ja kasutamise tõhusust energiajaotusvõrgu täiustamise, ökonoomsemate seadmete kasutuselevõtu ja soojustuse parandamise kaudu

5.

Arendada tuumaenergeetikat

Energia

Teie linnapea on mures kasvava liiklustiheduse ning õhusaaste pärast kesklinnas. Ta on kuulutanud välja konkursi, kus kodanikud saavad pakkuda probleemile lahendusi. Otsustad sellest osa võtta. Milliseid järgnevatest lahendustest välja pakuksid?

Transport

1.
Ühistranspordi eelisarendamine ja rahaline toetamine,
et muuta olemasolev võrgustik paremaks
ja arendada uusi liine

2.
“Jagatud sõiduki” idee tutvustamine

3.
Jalgrattaliikluse edendamine, jalgrattateede ehitamine

4.
“Pargi ja sõida” süsteemi tutvustamine

5.
Linna tsoonideks jagamine, jalakäijate piirkondade rajamine,
autode kiiruse vähendamine

6.
Ummikumaksu kasutuselevõtt

7.
Ergutussüsteemi loomine keskkonnahoidlikumate ja
efektiivsemate sõidukite kasutuselevõtuks

8.
Ringtee rajamine ümber linna,
et autoliiklus kesklinnast eemale suunata

Transport

Kujutle, et oled tehaseomanik. Uus seadus sunnib sind vähendama saastekoguseid. Oled palganud konsultandid, kelle ülesanne on uurida tehase saasteprobleeme. Uurimistöö tulemusena soovivad nad sul osta erilised “toruotsa” puhastusseadmed, mis filtreerivad saaste enne selle keskkonda sattumist. Seadmed on aga väga kallid ja nende soetamiseks peaksid sa vallandama 100 töötajat. Millise võimaluse valid?

Tööstus

1.

Ostad seadmed ja vallandad 100 töötajat

2.

Otsustad seadmeid mitte osta ja jätta tehas tööle nii,
nagu see on

3.

Viivitad seadmete soetamisega,
kuni sul on piisavalt raha nende ostmiseks

4.

Palkad uued konsultandid, et leida muid võimalusi

Tööstus

Kujutle, et oled põllumees, kes kasvatab ja müüb köögivilju. Järgmisel aastal hakkavad paljud teised põllumehed kasvatama samu köögivilju mis sinagi.

See sunnib sind hindu langetama, misjärel väheneb sinu sissetulek.

Mida võtad ette olukorra lahendamiseks?

Põllumajandus

1.

Kastad ja väetad oma köögivilju rohkem,
et olla turul parim pakkuja
ja müüa oma köögivilju kõrgema hinnaga

2.

Hakkad kasvatama uusi köögiviljakultuure,
mida teised põllumehed ei tooda

3.

Püüad leida uusi turge teistes piirkondades või riikides,
kus saaksid müüa oma köögivilju kõrgema hinnaga

4.

Muudad tootmise looduslikult puhtaks,
asud mahetootmise teele

Põllumajandus

Meie metsadel on oluline roll kliimamuutuste vastu võitlemisel. Riigid pakuvad mitmeid võimalusi metsade tõhusaks ja säästlikuks majandamiseks. Säästlik metsandus on ühtlane, pidev ja mitmekülgne. Milline nendest oleks sinu arvates kõige sobivam metsade säästlikuks majandamiseks?

Metsandus

1.

Istutada põllumajanduskasutusest väljas olevatele maalappidele okaspuumetsa, mida hiljem saaks metsatööstuses kasutada

2.

Istutada kasutamata põllumaadele kiirekasvulisi lehtpuid

3.

Rajada erineva vanusega okas-, leht- ja segapuistuid, mis arenevad välja pika perioodi jooksul

Metsandus

Austraalia harilik laiskturist

Turismiettevõtte on saanud loa turismitegevuse arendamiseks looduslikult kaunis kohas, kuppelmaastikul, kauni järve ääres. Milline oleks parim lahendus turismitegevuse arendamiseks selles piirkonnas?

Turism

1.

Arendada piirkonda selliselt, et võimalikult palju inimesi saaks külastada ja nautida looduskauni koha võlusid. Ehitada hotellid ja restoranid. Inimestele tuleb pakkuda mitmesuguseid ajaveetmisvõimalusi – nt veesusatamist järvel ja suusaradasid mäenõlvadel

2.

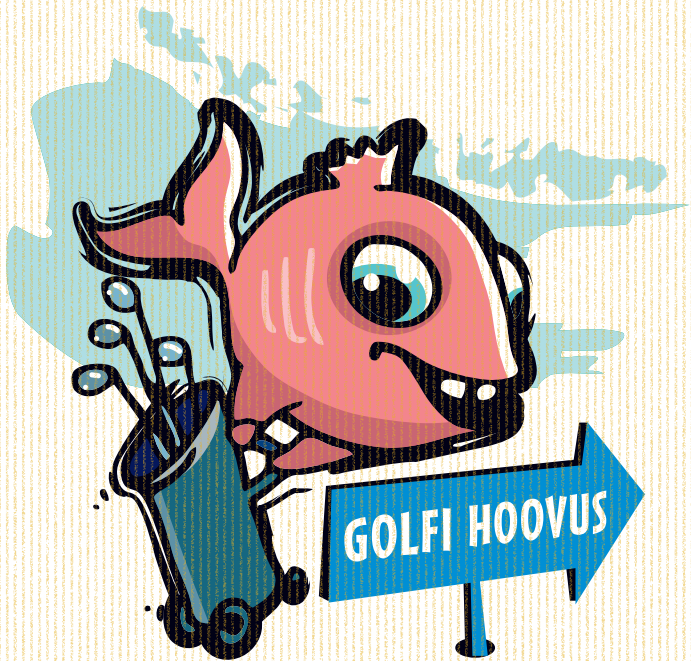
Arendada külades turismi: rajada turismitalusid, matkaradasid, luua veekogudel paadisõidu võimalusi jms

3.

Tutvustada kohalikku loodust ja kultuuriväärtusi kui turismiobjekte

Turism

Sa selgitad kliimamuutuste tagajärgi oma vanavanematele.
Millised järgnevatest valikutest võiksid olla kõige
veenvamad?

Kliimamuutused

1.

Meie tavapärasest kliimatingimustest esinevad tõsised muutused: õhutemperatuuri ja merevee taseme tõus ning sademete hulga suurenemine

2.

Ülemaailmse kliima soojenemise tagajärjel võib seiskuda Golfi hoovus, millega kaasneb Euroopa kliima karmistumine

3.

Kliimamuutused võivad põhjustada lisaprobleeme inimeste tervisele

4.

Meid ümbritsev looduslik keskkond muutub, sest kliima mõjutab looduslike elupaikade kooslust

5.

Kliimamuutus mõjutab kogu majandust tervikuna. Eriti mõjutab see aga põllumajandust ja turismi, sest äärmuslikud ilmastikutingimused tekitavad suurt kahju

6.

Kliimamuutuste ennetamine täna kindlustab lastelastele elukeskkonna säilimise

Kliimamuutused

Maa osoonikihi hõrenemise üks tagajärg on see, et Maa pinnale jõuab üha enam elusloodusele kahjulikku ultravioletti (UV) kiirgust. Milline võiks olla kõige tõhusam meetod UV-kiirguse negatiivsete mõjude vältimiseks?

Osoonikihi hõrenemine

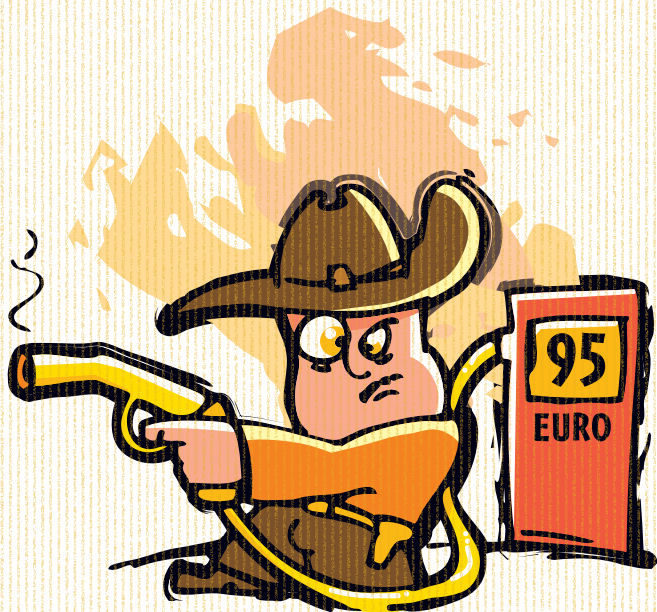
1.
Teha toote või teenuse ostmisel keskkonnateadlikke valikuid.
Ostu sooritades veendu, et toode ei sisalda osoonikihti
vähendavaid kemikaale ja pakutava teenuse osutamisel ei
tekitata kahjulikke kemikaale

2.
Kaitsta ennast päikesevarju ja päikeseprillidega

3.
Teavitada avalikkust

Osoonikihi hõrenemine

Mootorsõidukite heitgaasid ja tööstusest pärinev saaste on happesademetete peapõhjus.
Teie perekond kavatseb osta uut autot.
Millist eelistate?

Happesaaste

1.

Auto peab olema varustatud katalüütilise konverteriga

2.

Autol peab olema gaasiga töötav mootor

3.

Tuleb kasutada kõrgekvaliteedilist, madala väävlisisaldusega bensiini

4.

Autol peab olema diiselmootorit kasutav mootor

5.

Osta uute tehnoloogiliste lahendustega – elektri- või etanoolmootoriga – auto

6.

Soetada hübriidauto (kombineeritud elektri- ja bensiinimootoriga)

7.

Perekond võiks arutada, kuidas vähendada igapäevast autokasutust

Happesaaste

Aruanded näitavad lesta – rannaeestlaste põlise
kala – arvukuse vähenemist Läänemeres.
Ülepüügi tagajärjel ei ole neid piisavalt järel,
et kalavarusid säilitada.
Mida tuleks teha kalavarude taastamiseks?

Läänemere kalavarud

1.

Jätkata lestapüüki senises mahus, kuni see on majanduslikult tasuv. Seejärel tuleb hakata püüdma teisi kalaliike

2.

Kehtestada erinevate kalaliikide väljapüügile piirangud ehk kvoodid

3.

Võtta kasutusele suuremate silmadega püünised. Siis lipsavad väiksed kalad sealt läbi. Kalad saaksid kasvada ja paljuneda ning kalavarud taastuvad aja jooksul

4.

Peatada lestapüük seniks, kuni kalavarud on jälle taastunud

Läänemere kalavarud

Koduteel otsustad juua osta.
Mida valid?

Tarbimine

1. Ostad joogi klaaspudelis
2. Ostad joogi plekkpurgis
3. Ostad joogi plastpudelis
4. Ostad joogi tetrapakendis
5. Tellid kohvikus klaasi jooki

Keskkond, kus me elame,
mõjutab meie tervist mitmel erineval moel.
Millised mõjud on kõige olulisemad?

Tervis ja keskkond

1. Vee kvaliteet
2. Toidu kvaliteet
3. Välisõhu kvaliteet
4. Ruumiõhu kvaliteet
5. Müra
6. Elektromagnetiline kiirgus

Tervis ja keskkond

Oled kuulnud, et teie linna tahetakse ehitada mürkkemikaalitehas. Oled mures, et see tehas võib kahjustada keskkonda, saastades õhku ja vett, tekitada transpordiprobleeme, mille puhul pole välistatud ka õnnetused.
Kuidas reageerid sellistele plaanidele?

Inimõigused

1.
Leiad, et otsustamine on kohaliku omavalitsuse ülesanne.
Linnajuhid peavad suutma hinnata,
kas tehase rajamine on turvaline

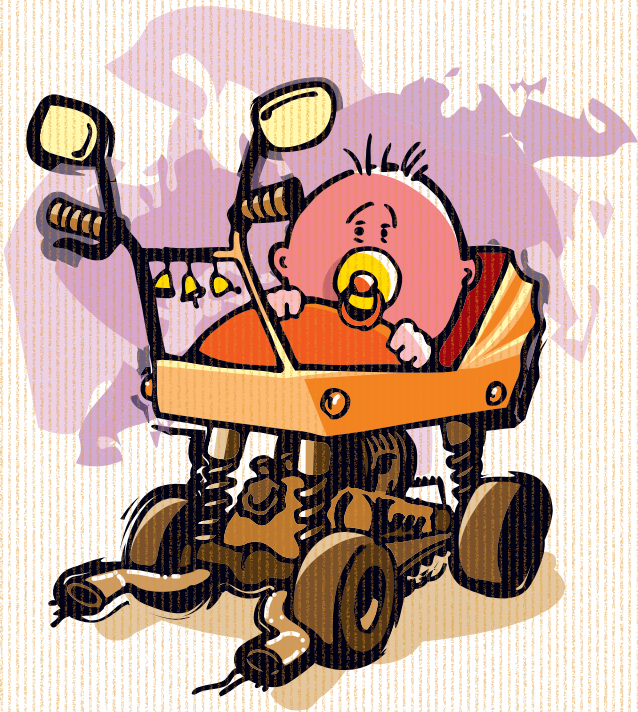
2.
Kutsud kokku asjast huvitatud inimesed ja
algatad kampaania tehase ehitamise peatamiseks

3.
Otsid võimalusi otsustusprotsessis osalemiseks

4.
Toetad tehase ehitust, sest see loob linnas
uusi töökohti ja ergutab majanduse arengut

Inimõigused

On mitmeid Maa keskkonda mõjutavaid tegureid.
Millised keskkonnaprobleemid on sinu arvates
tulevikus kõige tõsisemad?

Meie Maa tulevik

1.
Globaalne kliimamuutus

2.
Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine maailmas

3.
Maailma loodusressursside mittesäästlik tarbimine

4.
Vee, õhu ja pinnase reostus

Meie Maa tulevik

